

SOBRE EL QUÈ I EL COM

Un vespre d'estiu, parlant a la Platja de les Barques amb un altre fill i nét d'escalencs, aquest em deia: *"quantes generacions no s'hauran banyat en aquesta platja abans que nosaltres"*. Jo, amb els ulls posats al golf i imaginant les escenes de pesca tantes vegades fotografiades per l'Esquirol, en Lassús i companyia, li vaig contestar:

"Home, doncs no gaires, perquè aquí abans s'hi venia a treballar".

Quan parlem d'abans d'ahir, d'abans de néixer, o d'abans del que sigui, establim una frontera entre dos moments: el d'abans i el de després d'allò que estem parlant.

Però quan sentim la paraula abans, a seques, sense acompanyament, tenim la percepció que ens estan parlant d'abans que les coses deixessin de ser tal com eren i passessin a ser tal com són, moment que ningú sap exactament quin és. És després quan el terme agafa un significat imprecís, de la mateixa vaguetat amb què a la carnisseria

responem que estigui bé a la pregunta sobre els grams de pernil dolç que volem, i no sabem quants dir.

La memòria és selectiva, arbitrària, persistent. Però també és un patrimoni intangible, emocional i irrenunciable. La gent nascuda a finals dels 60's haurem pogut rebre, amb sort, testimoni oral de la guerra o la postguerra.

Però tot i el privilegi de la tradició oral, és a dir, de la part de la història que hem tingut al nostre abast, l'excés de proximitat dificulta que ens hagi arribat amb tota la seva amplitud o, si volem, la seva dualitat.

Els perquès de la Història descansen en pòsits de lletra impresa i de contextos superats.

Aquesta Història, la gran -la dels llibres- i la petita -la dels nostres pobles-, ens ajuda a descobrir per què les coses no han estat sempre tal com les hem conegut, i només l'anàlisi adequat dels contextos socials es

converteix en descodificador dels fets de cada època. Així, ens podem preguntar si la feina dels historiadors és només descriure aquests fets, o passa també per ajudar a explicar les circumstàncies que els fan possibles. Els historiadors anglesos tenen fama de bons divulgadors. Combinen rigor i amenitat. Aquest esforç el fan perquè entenen que és el lector qui els ha de voler llegir.

L'anglès Paul Preston o l'irlandès Ian Gibson han fet una enorme tasca de divulgació de la història de l'Espanya contemporània.

Abans d'ells, el francès Pierre Vilar (1906-2003) va venir a Catalunya per estudiar *La vie industrielle dans la région de Barcelone* (1929) -segons ell, l'estudi d'una indústria catalana en una terra sense condicions naturals per a la indústria, i va ser amb Catalunya dins l'Espanya moderna (1962) que va tenir una influència decisiva en la divulgació i el coneixement de la història del nostre país.



Construcció de l'Estella Maris II. Any 1957. / Foto: Pere Sala. Arxiu Salvador Feliu (Drassanes Sala)